

Emigrationen och den "vanliga" människan

Magnus Enlund

Emigrationens betydelse för gemene man kan inte överskattas. Forskningen kring emigrationen och dess betydelse på ett samhällsekonomiskt plan, är visserligen ytterst viktigt att utreda. Men vad emigrationen inneburit på ett mera mentalt plan är ändå en faktor som påverkat våra förfäders och våra egna tankebanor i mycket stora mått. Man kan enligt min mening tala om en slags "emigrationsmentalitet".

När man upptäcker gamla amerikabrev eller brev från fjärran länder, uppstår en fascination eller häpnad över vilket stort kliv våra förfäder tog när de emigrerade för ca hundra år tillbaka. Detta mentala arv är något som vi som läser breven i efterhand få ta del av. Intresset för emigrationen i de egna släkten ha påtagligt ökat under den senaste tiden. Speciellt för den äldre generationen. Brev som sänts hem till Finland från fjärran länder belyser just detta kulturarv. Visst var våra förfäder ytterst mobila av sig. Både dristiga och driftiga. Vi fascineras ofta över vad som gjorde att de tog det stora steget ut i det okända. En del av emigranterna lyckades i sitt uppsåt medan för andra slutade emigrationen i en katastrof. För en del lyckades det någorlunda.

För min egen del kan nämnas min farfars bror, som tog sig till Australien år 1924 för att vistas i landet i ca tio års tid. Under denna tidsspann hann mycket hända. Ibland var förtjänsten större, ibland

mindre. Sådär uttrycker min farfars bror om sin situation i Australien:

Jag arbetar och splitrar ved av stora träd som heter Rödgummi. Jag tycker om skogsarbet, det är friskt och helsosam doft i Australiens skogar, det är som att vara in på en apotek... bara man har tålamod och försöker sitt bästa så nog knallar det och går upp för åtminstone för mig som är ung och ogift...

Denna man sände regelbundet pengar till sina föräldrar på "Kvänbacka" i Karleby. Till saken hör att han själv föddes i Amerika, där hans föräldrar gifte sig. Familjen återvände emellertid tillbaka till Finland. Men detta påverkade säkerligen min farfars brors beslut att emigrera.

Emigrationen hade en stor betydelse både för de hemmavarande och för dem som emigrerade. Såväl ekonomiskt som mentalt, med nya impulser och innovationer.

Också de senare generationerna imponeras av de enskilda emigrantberättelserna. De utgör en skatt, ett värdefullt kulturarv. Detta påminner oss om att våra förfäder tänkte i mycket vida tankebanor. De var medvetna om en värld bortom den egna byn, orten och landet. Det finns mycket för oss att upptäcka, dokumentationen av den här typen av kulturarv är ytterst betydelsefullt.